

РОЗВИТОК ХУДОЖНЬО-ЕСТЕТИЧНОГО СМАКУ МАЙБУТНІХ МИТЦІВ У КОНТЕКСТІ ОСОБИСТІСНО-ОРІЄНТОВАНОГО ТА ЕТНОПЕДАГОГІЧНОГО ПІДХОДІВ

Линовицька А.О.

Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького

На підставі аналізу психолого-педагогічної літератури у статті проаналізовано сутність особистісно-орієнтованого та етнопедагогічного підходів у розвитку художньо-естетичних смаків майбутніх митців у вищому навчальному закладі. Розглядаються основні принципи, ідеї, напрями на основі яких будувалось виховання й розвиток особистості у теорії мистецької освіти.

Ключові слова: розвиток, художньо-естетичний смак, митці, особисто-орієнтований підхід, етнопедагогічний підхід.

Постановка проблеми. Система вищої школи має сприяти реалізації основних завдань культурного розвитку суспільства, тому що саме вищі навчальні заклади готують особистість до активної професійної діяльності. Сучасні умови системи освіти окреслюють в якості однієї з важливих вимог до майбутнього митця – підвищення його професійного рівня, а саме розвиток його художньо-естетичного смаку на мистецтвознавчому рівні. Митець, який має розвинутий художньо-естетичний смак вибірково й аргументовано ставиться до культурно-мистецьких явищ і творів мистецтва та проектує власну творчість згідно з загальнолюдськими цінностями за законами краси й художньої граматики. Розвиток такої особистості можливий через включення в навчальний процес особистісно-орієнтованого та етнопедагогічного підходів, що поглиблює сучасний мистецько-педагогічний процес, надаючи можливість варіювати зміст, форми й методи мистецької освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичний аналіз досліджень і педагогічної діяльності дозволяє стверджувати, що на сучасному етапі розвитку педагогічної науки є достатні передумови для інтеграції найбільш важливих аспектів особистісно-орієнтованого та етнопедагогічного підходів у сучасну систему освіти. Вченими розроблені методологічні підходи, що визначають стратегію нашого дослідження: у вітчизняній літературі проблему особистісно-орієнтованої освіти відображено у працях О. Бондаревської, В. Лутая, В. Серикова, І. Якиманської; психологічні засади вивчали Ю. Бабанський, О. Біляєв, І. Лернер; основні напрями та народно-педагогічні традиції виховання зазначені в роботах А. Богуш, Л. Калужської, М. Стельмаховича, Л. Юди; досіженню цінностей народного виховання присвячені праці І. Беха, І. Зязюна; національної самосвідомості Ю. Руденка, З. Сергійчика та ін.

Виділення не вирішених частин загальної проблеми. Проте відсутні дослідження, в яких висвітлено питання впровадження особистісно-орієнтованого та етнопедагогічного підходів під час навчання дисциплінам мистецького спрямування. Залишається поза увагою низка питань, зв'язаних з професійним становленням майбутніх митців: слабка мистецтвознавча підготовленість, що зумовлює необхідність у підвищенні ефективності процесу художньо-естетичного ви-

ховання студентів. Це завдання можна розв'язати в процесі вивчення мистецьких дисциплін, які спрямовані на внутрішній світ людини, її саморозвиток, формування творчої, активної і самостійної особистості.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є з'ясування сутності особистісно-орієнтованого та етнопедагогічного підходів у розвитку художньо-естетичного смаку майбутніх митців.

Виклад основного матеріалу. Визначаючи методологію у теорії мистецької освіти, ми виходили з загального формулювання методології педагогіки, за М. Даніловим. Науковець характеризує методологію педагогіки як «систему знань про вихідні положення, про фундамент і структуру педагогічної теорії, про принципи підходу і способи здобуття знань, що вірно відображають безперервно мінливу педагогічну дійсність в умовах розвитку суспільства» [3, с. 32].

Методологію професійної мистецької освіти визначено у працях Е. Абдулліна, О. Олексюк, О. Отич, В. Орлова, Г. Падалки, О. Рудницької, О. Щолокової. Цілком закономірно виникає питання про специфіку використання вихідних методологічних положень у теорії мистецької освіти. О. Рудницька ввела у науковий обіг поняття «мистецька освіта» та схарактеризувала як «освітня галузь, що спрямована на розвиток у людини спеціальних здібностей і смаку, естетичного досвіду і ціннісних орієнтацій, здатності до спілкування з художніми цінностями у процесі активної творчої діяльності та вдосконалення власної почуттєвої культури» [13, с. 30].

Методологічні засади у теорії мистецької освіти передбачають визначення провідних ідей, напрямів, знань щодо базових основ художнього навчання, виховання й розвитку студентів, з'ясування провідних позицій, навколо яких зосереджуються інші структурні компоненти теорії. Методологічні орієнтири, які впливають на вибір узагальнених педагогічних стратегій у галузі мистецької освіти, передбачають дотримання пріоритетів, до яких слід віднести зміну матеріальних цінностей на духовні, з масового підходу у навчанні на увагу до кожної особистості, до внутрішнього світу окремого студента.

Методологія особистісно-орієнтованого підходу спирається на синтез набутих педагогічною та психологічною наукою закономірностей будови, функціонування та розвитку особистості.

Світова наука зв'язує з особистісно-орієнтованим підходом імена Р. Бернса, К. Гольдштейна, Дж. Олпорта, К. Роджерса, К. Хорні, В. Франкла, Е. Фрома та інших.

Спрямованість особистісно-орієнтованого підходу на ідеї гуманістичної психології допомагає створити таку модель вищої освіти, де головний акцент навчального процесу зосереджений на сформованості позитивної «Я-концепції» студента, яка лежить в основі особистісного зростання. К. Роджерс трактує поняття особистісне зростання як взаємодію особистості із зовнішнім і внутрішнім світом. Згідно з К. Роджерсом, основні напрями особистісного росту відбуваються за такими лініями: «особистість-внутрішній світ», «особистість-зовнішній світ». Загальні регуляційні відношення за лінією «особистість-внутрішній світ» такі:

- прийняття себе та віра в себе, довіра до власної природи;
- інтегрованість зовнішнього світу, єдність, цілісність;
- відкритість внутрішнього досвіду переживань, вивільнення від захисту, конгруентність, розуміння себе, адекватні уявлення про себе, реальна та гнучка «Я-концепція», зближення «Я-реального» та «Я-ідеального»;
- внутрішній локус оцінювання;
- відповідальність за себе і незалежність від зовнішніх оцінок;
- гнучкість, динамічність, здатність змінюватися, «бути у процесі».

Наступні напрями особистісного зростання лінії «особистість – зовнішній світ» (інші люди):

- диференційоване і правильне (точне) сприйняття дійсності та інших людей, емпатійність;
- творча адаптивність, здатність розв'язувати життєві проблеми;
- прийняття та повага інших, конструктивність і соціалізація [12].

На думку І. Бежа функціонування особистісно-орієнтованих виховних технологій можливе за умови сукупності взаємоузгоджених принципів:

- цілеспрямоване створення емоційно збагачених виховних ситуацій;
- особистісно-розвивальне спілкування;
- співпереживання як психологічний механізм виховання особистості [1].

На думку С. Гончаренка, визначальним у тлумаченні суті гуманізації освіти має бути філософський принцип гуманізму – «змінювана з історією розвитку суспільства система поглядів, яка визначає цінність людини як особистості, її право на свободу, щастя, розвиток і прояв своїх здібностей, яка вважає благо людини критерієм оцінки соціальних інститутів, а принципи рівності, справедливості, людяності – нормою стосунків між людьми» [2, с. 157].

Необхідно вибирати такі методи, форми, прийомі виховання, які з найбільшою ефективністю сприятимуть розкриттю потенцій студента, нейтралізації негативних тенденцій його розвитку і цим шляхом – залучення до гуманістичних моральних цінностей, культурних та інтелектуальних надбань людства.

Вивчення історичного досвіду художньо-педагогічної освіти свідчить, що в радянській і зарубіжній мистецькій освіті індивідуаліза-

ція навчання існувала давно, але багато в чому ґрунтувалася на практичному досвіді, інтуїції й майстерності відомих художників-педагогів. До наших днів дійшли ідеї та окремі цитати видатних художників-педагогів А. Ашбе, К. Брюллова, М. Врубеля, Леонардо да Вінчі, А. Дюрера, Д. Кардовського, К. Коровіна, Б. Мікеланджело, І. Репіна, Е. Руссо, В. Савінського, В. Серова, П. Чістякова, Я. Цюглінського та інших. Їхні праці допомагають з'єднати теорію мистецтва з теорією педагогіки, доповнити принципи мистецтва принципами дидактики і тим самим збагатити методику викладання образотворчого мистецтва у мистецькій освіті.

Особистісно-орієнтований підхід передбачає конструювання педагогічного процесу у вищому навчальному закладі спрямованістю на особистість майбутнього митця як мету, суб'єкт, результат і головний критерій його ефективності. В рамках цього підходу передбачається: визнання особистості майбутнього митця як продукту суспільно-історичного розвитку і носія культури; його унікальності, інтелектуальної й моральної свободи, права на повагу; опора у вихованні на природний процес саморозвитку задатків і творчого потенціалу митця.

Серед можливих шляхів розвитку задатків і здібностей майбутнього митця є: створення творчого середовища під час навчання, забезпечення варіативного змісту навчального матеріалу, впровадження індивідуальної форми організації навчальної діяльності, надання студенту можливості вибору завдань. Це спонукає до прояву активності й стимулює такий характер психічного розвитку кожного студента, який відповідає його індивідуальним можливостям. Завдяки такому варіативному плануванню занять ми виявляємо у студентів їх переваги, смакові орієнтації, інтереси, світогляд.

Запровадження особистісно-орієнтованого підходу неможливе без одержання певної інформації, що стосується окремого студента, зокрема:

- особливості психологічного стану (властивості психіки і психічні процеси, зв'язані з образотворчою діяльністю);
- основні властивості особистості (властивості характеру, темпераменту);
- спеціальні художні здібності;
- педагогічні особливості (навченість і навчання).

Особистісно-орієнтований підхід ґрунтується на знаннях викладачем властивостей нервової системи майбутнього митця, що допомагає в його професійному становленні під час вивчення мистецьких дисциплін. Наприклад, студенти з підвищеною нервовою збудливістю починають виконання творчої роботи легко, прагнуть передати своє емоційне ставлення до натури, з ними викладачеві легше вести процес навчання. У студентів зі слабкою нервовою системою перший етап роботи над етюдом (вибір мотиву, його композиційне рішення) протікає мляво. Вони бурхливо переживають свої невдачі в роботі, що іноді гальмує процес сприйняття нових знань, однак підвищена чутливість цих студентів дає педагогу можливість швидко виводити їх із цього стану.

Поділяємо думку педагога-художника В. Іттена, який особливу увагу приділяє індивідуальності й темпераменту особистості, порівнює

зовнішній вигляд студентів з їхньою роботою, описуючи, таким чином вплив зовнішності й темпераменту на графіку і живопис митця. «Мої заняття у Відні відвідувала вельми обдарована студентка з дуже характерним типом зовнішності. Вона була тендітною, маленькою, боязкою і ввічливою. Її очі нагадували місячний камінь, а шкіра була блідою до напівпрозорості. Вона носила волосся розпущеним й іноді, коли вона працювала, вони падали їй на обличчя, як вуаль. Її малюнки і акварелі були позбавлені чітких ліній і немов завуальовані сірими півтонами; все це точно відповідало її зовнішності» [4, с. 135].

На думку педагога, існує початковий взаємозв'язок між конструкцією людини і художніми формами, які вона створює. Ці спостереження допомагають пізнавати суб'єктивний початок у передачі форм і колориту в роботах інших студентів. Студенти, які ще не відчули на собі впливу майстра, не перейняли його манеру письма, майже завжди працюють з формою і кольором суб'єктивно.

Суб'єктивний характер у роботі може проявлятися по-різному – у характері ліній, у пропорціях, контрасті світлого і темного, колориті твору. Духовні та психічні особливості особистості, закладені природою сили та пластика тіла зумовлюють образ людини, здатні, на думку В. Іттена проявлятися у її роботі. «Якщо людина щира, все, що вона робить, стає дзеркальним відображенням закладених у ній здібностей трактувати форму відповідно своєму «Я» [4, с. 135].

На нашу думку, більшість студентів відображає свою подібність у роботах, особливо на початкових етапах навчання. «Студентка з великими, яскравими рисами обличчя, чорними очима і волоссям ясно висловлювала свою сильну, просту і яскраву зовнішність у потужних контрастах світлих і темних форм» [4, с. 135].

І. Іттен розрізняє серед митців три типи: матеріально-імпресивний, інтелектуально-конструктивний і духовно-експресивний. Митці матеріально-імпресивного типу, спостерігаючи нескінченне різноманіття природи реалістично її відображають без експресивних доповнень. Їхні роботи відображають результат точного зорового спостереження за натурою з передачею всіх найменших деталей. Митці інтелектуально-конструктивного типу пізнають конструкцію предмета і намагаються розібрати і зобразити його геометрично. Художники духовно-експресивного типу керуються інтуїцією і байдужі до конструкції форми, але уважні до гармонії кольору [4, с. 135-136].

Підхід до роботи, характер виконання творчого завдання, безумовно, залежать від темпераменту автора. Зрозуміло, найбільш успішною є робота, яка відповідає темпераменту студента.

Виявленню здібностей до художньої творчості присвячені роботи Р. Арнхейма, А. Гройсмана, Ф. Ейера, В. Кузіна, Д. Леонт'єва, Н. Мануеля, Н. Мейера, Е. Меймана, Н. Ростовцева, В. Стрельченко та інших.

Спеціальні художні здібності вивчалися Е. Клімовим за допомогою «диференціально-діагностичного опитувальника», за яким науковець визначав показник схильності особистості до певного типу професії. Предметом інтересу представників типу «людина – художній образ»

є явища, факти відображення художньої діяльності [6, с. 160].

В. Киреєнко на підставі теоретичного аналізу проблеми та емпіричних досліджень виділив такі компоненти художніх здібностей, наприклад:

- здатність цілісного бачення;
- здатність гостро відчувати вертикальні та горизонтальні напрями;
- здатність точної оцінки відхилення від опорних напрямів;
- здатність точної оцінки пропорцій;
- здатність оцінки світлотних співвідношень;
- здатність до оцінки перспективних скорочень;
- здатність до кольору;
- зорову пам'ять.

Крім того, автор доводить, що «індивідуальні відмінності стосовно певної діяльності необхідно шукати перш за все у процесі зорового сприйняття і виникаючих на його основі зорових уявлень». Одним з найважливіших компонентів художніх здібностей в образотворчому мистецтві є здатність цілісного або синтетичного бачення. Не менш суттєві – низка рухових реакцій і зв'язані з ними м'язове «відчуття», а також здатність виникнення зорово-кінестетичних асоціацій [5].

Для більш повного й якісного розуміння структури художніх здібностей Т. Хрустальова [14] у своєму дослідженні вдалася до факторного аналізу на основі тестів та опитувальників Б. Басса, Б. Кадирова, Е. Клімова, Ю. Орлова, В. Русалова, Я. Стреляу, П. Торренса та виявила 4 значущі фактори, зокрема:

- у фактор 1 увійшли показники почуття лінії, почуття пропорції, почуття симетрії, здатності до адекватного відображення дійсності та інтегральний показник умілості руки, він був позначений як «зображувально-моторна чутливість»;
- другий фактор увібрив у себе показники швидкості, гнучкості мислення, оригінальності і коефіцієнта творчого мислення, тобто ті особливості, які, за визначенням П. Торренса [15], забезпечують розвиток креативної особистості. Він названий як «креативність»;
- у фактор 3 увійшли показники ретельності розробки матеріалу, рівня розвитку художньо-графічних здібностей і здібностей до відтворення (зорова пам'ять). Він позначений як «здатність до розробки художнього образу»;
- фактор 4 «художня спрямованість моторики» увібрив у себе показники схильності до професії типу «людина-художній образ» і високого рівня розвитку моторики руки [14].

Необхідно зауважити, що існують певні типи художніх здібностей, але досвідчений викладач повинен уміти їх визначати і спрямовувати роботу студента у потрібне русло, долати слабкі сторони і розвивати сильні. Для того щоб інтерпретувати суб'єктивність колірної гами або суб'єктивність форм в образотворчій діяльності студента, педагогу важливо визнати існування цих особливостей, захищати і заохочувати суб'єктивний прояв майбутнього митця, індивідуально сприяти становленню фахівця.

Під час навчальної діяльності студентів, викладач має проводити моніторинг якості знань і виявляти рівень навченості, адже саме це сприяє вчасному виявленню недоліків у знаннях і мож-

ливості корегування навчально-виховного процесу. У педагогічній науці поняття «навченість» розглядається, як «здатність суб'єкта навчання оволодівати заданим змістом освіти». Поширеними синонімами поняття «навченість» є такі поняття, як «податливість», «навчальна здатність», «потенційні можливості», «сприйнятливості» та ін., що виражають якість особистості, яка навчається [10].

У змісті поняття «навченість» можна виділити такі компоненти, зокрема: 1) потенційні можливості суб'єкта навчання, серед них: сприйнятливості, готовність до розумової праці, здатність учитися, успішність пізнавальної діяльності та ін.; 2) фонд дієвих знань (тезаурус): сформованість розумових дій, широта знань, загальна ерудиція суб'єкта навчання, його мовний розвиток, рівень засвоєння знань, умінь, навичок та ін.; 3) узагальненість мислення – якість (глибина, ефективність) пізнавального процесу; 4) темпи прогресу у навчанні (засвоєння знань) залежать від таких характеристик мислення, як сила, гнучкість, самостійність, економічність та інші. Фактор темпів логічно розглядати як похідний від попередніх і визначальним у характеристиці *навченості*. На темпи впливають і потенційні можливості суб'єктів навчання, і фонд їхніх дієвих знань, умінь, навичок і характеристики мислення. Отже, у підготовці майбутніх фахівців образотворчого мистецтва слід урахувувати психолого-педагогічні фактори навчання кожного студента.

Таким чином, особистісно-орієнтований підхід до розвитку художньо-естетичного смаку майбутніх фахівців образотворчого мистецтва як певна альтернатива усталеним пріоритетам авторитарної та знаннево-інформаційної педагогіки, передбачає визнання індивідуальності студента, розкриття його можливостей і здібностей, відчуття природних даних і темпераменту та створення необхідних і відповідних умов для його розвитку.

Вихідними засадами *етнопедагогічного підходу* є організація й здійснення процесу навчання й виховання з опорою на національні традиції народу, його культуру, національно-етнічну обрядовість, звичаї, звички. У національній доктрині розвитку освіти визначено: «Освіта має гуманістичний характер і ґрунтується на культурно-історичних цінностях українського народу, його традиціях і духовності». У здобутках народної творчості матеріалізована народна пам'ять, народна мудрість і вічні сподівання на торжество гармонії, що протистоїть силі часу й забуття [11, с. 12].

Як зауважує О. Рудницька, національний чинник – це важливий складник методології мистецької педагогіки. Художня культура завжди самотня, є продуктом творчого генію народу й несе у собі відбиток національних особливостей. Уявлення про мистецтво зароджується в людині через «національний образ світу» як один із варіантів єдиної світової цивілізації. Тому осягнення творів мистецтва, їхнього впливу на особистість можливе тільки за умови глибокого пізнання історико-етнічного коріння нації [13, с. 53].

Усвідомлення своєї належності до певного етносу, уявлення про своє походження, знання народних промислів, традицій, звичаїв та інших ознак самотності народу у комплексі стано-

вить вихідні засади національної культури, яка є основним джерелом становлення митця.

Реалізація етнопедагогічного підходу до проектування й організації педагогічного процесу передбачає розв'язання педагогами наступних завдань: по-перше, вивчати й формувати це середовище, по-друге, максимально використовувати його виховні можливості. Національна культура надає специфічний колорит середовищу, в якому розвивається й формується майбутній митець.

На думку А. Кузьмінського: «Нам треба вибудувати свою національну систему освіти на засадах гуманізму, людиноцентризму, спираючись на джерела української народної педагогіки, на ментальність нашого народу [7].

Головним завданням національного виховання є формування у студентів національної свідомості, самосвідомості, почуття любові до українського народу, його звичаїв, відчуття своєї національної причетності до розбудови України, бажання працювати задля розквіту України, тим самим сягнути високого мистецького рівня національної культури.

В. Наулко зазначає: «Проїшовши складний шлях, на якому були і цінні надбання, і втрати, українське народне мистецтво увібрало усе краще і не випадкове, що має бути збережене нами і передане як цінна спадщина майбутнім поколінням» [8, с. 245]. Через народні танці, обряди, усну народну творчість і художні предмети побуту передаються й зберігаються естетичні погляди й дух народу, здійснюється зв'язок між поколіннями, інакше оцінюється внесок української національної культури у загальнолюдську. Дотик, пізнання й занурення у світ народного мистецтва й творчості формують художньо-естетичні ідеали та смак. Науковець, зазначає: «Разом із тим при визначенні співвідношення традиційного і сучасного, народного і професійного слід пам'ятати, що всі ці явища взаємопов'язані та взаємозумовлені... Можна сказати напевно, що народна творчість і саме життя народу визначили характер професійного мистецтва на Україні» [8, с. 246].

Перш ніж оволодіти напрямками світового мистецтва митцю необхідно фундаментально засвоїти національну художню основу, без якої існує небезпека поверховості у сприйманні й виконанні художніх образів, відсутності глибини погляду на життя, одноманітності засобів художньої виразності. Відомо що, в історії розвитку мистецтва яких би стильових напрямів чи художніх методів не дотримувався митець, глибина художнього пізнання світу, сила його таланту залежать від національного коріння й творчих здібностей.

Творча позиція митця повинна бути спрямована на інтереси народу, його світогляд, національну самотність та лежати в основі його естетичних ідеалів у трактуванні зображуваної дійсності. Митець може зображати і щось зовсім стороннє, але його творчості буде притаманна народність, якщо на все він дивиться очима народу, якщо саме розуміння явищ життя продиктоване сподіваннями і поняттями народу та відповідає їм.

Таким чином, етнопедагогічний підхід забезпечує чітку реалізацію курсу «на утвердження державної незалежності України, на національно-культурне відродження народу, його національної

свідомості, життєдайних джерел народної творчості, органічний зв'язок із кращими надбаннями загальнолюдської культури» [8, с. 254].

Висновки. Розвиток художньо-естетичного смаку майбутніх митців у вищому навчальному закладі уможливується на основі особистісно-орієнтованого та етнопедагогічного підходів.

Визначені підходи, що зумовлюють зміни у цілях, змісті, принципах розвитку художньо-естетичного смаку майбутніх митців, передбачають визнання індивідуальності студента, розкриття його можливостей і здібностей, відчуття природних даних і темпераменту та утвердження його національної свідомості.

Список літератури:

1. Бех І. Д. Особистісно зорієнтоване виховання: науково-методичний посібник / І. Д. Бех. – К.: ІЗИН, 1998. – 204 с.
2. Гончаренко С. У. Методологія // Енциклопедія освіти / АПН України; гол. ред. В. Г. Кремень. – Юрінком Інтер, 2008. – 1040 с.
3. Данилов М. А. Основные проблемы методологии и методики педагогических исследований. – Сов. педагогика; 1969, № 5.
4. Иттен И. Искусство формы. Мой форкурс в Баухаузе и других школах [пер. с немец. и пред. Л. Монаховой] / И. Иттен – М.: Издатель Д. Андронов, 2001. – 138 с.
5. Киреенко В. И. Психология способностей к изобразительной деятельности / В. И. Киреенко. – М.: Издательство Академии педагогических наук РСФСР. – 1959. – 304 с.
6. Климов Е. А. Психология профессионального самоопределения: [учеб. пособие для вузов] // Е. А. Климов – Ростов на Дону: Феникс, 1996. – 512 с.
7. Кузьмінський А. І. Педагогіка вищої школи: Навчальний посібник / А. І. Кузьмінський – К.: Знання, 2005. – 486 с.
8. Культура і побут населення України: Навч. посібник / В. І. Наулко, Л. Ф. Артюх, В. Ф. Горленко та ін. – 2-е вид., доп. та перероб. – К.: Либідь, 1993. – 288 с.; іл.
9. Мистецька освіта в Україні: теорія і практика / Художественное образование на Украине: теория и практика / О. П. Рудницька [та ін.]; заг. ред. О. В. Михайличенко, редактор Г. Ю. Ніколаї. – Суми: СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2010. – 255 с.
10. Подласый И. П. Педагогика: учебн. для ВУЗов / И. П. Подласый. – М.: ВЛАДОС, 2000. – 576 с.
11. Понамарьев А. Етнічність та етнічна історія України: курс лекцій: Навчальне видання / А. Понамарьев. – К.: Либідь, 1996. – 272 с.
12. Роджерс К. О становлении личностью. Психотерапия глазами психотерапевта / К. Роджерс (Перевод М. М. Исениной под редакцией д.п.н. Е. И. Исениной). – М.: Прогресс, 1994. – 233 с.
13. Рудницька О. П. Педагогіка: Загальна та мистецька: навч. посібник / О. П. Рудницька. – К.: Інтерпроф, 2002. – 270 с.
14. Хрусталева Т. М. Художественная одаренность будущих учителей изобразительного искусства. Постановка проблемы / Т. Хрусталева // Психологическая наука и образование. – 04/2003. – № 2. – С. 82–88.
15. Torrance E. P. The nature of creativity as manifest in its testing / Ellis Paul Torrance; R. Stemberg, T. Tardif (eds). The nature of creativity. – 1988. – P. 43–75.

Линовицкая А.А.

Черкасский национальный университет имени Богдана Хмельницкого

РАЗВИТИЕ ХУДОЖЕСТВЕННО-ЭСТЕТИЧЕСКОГО ВКУСА БУДУЩИХ ХУДОЖНИКОВ В КОНТЕКСТЕ ЛИЧНОСТНО-ОРИЕНТИРОВАННОГО И ЭТНОПЕДАГОГИЧЕСКОГО ПОДХОДОВ

Аннотация

На основе анализа психолого-педагогической литературы в статье проанализировано сущность личностно-ориентированного и этнопедагогического подходов в развитии художественно-эстетических вкусов будущих художников в высшем учебном заведении. Рассматриваются основные принципы, идеи, направления, на основе которых строилось воспитание и развитие личности в теории художественного образования.

Ключевые слова: развитие, художественно-эстетический вкус, художники, личностно-ориентированный подход, этнопедагогический подход.

Lynovytska A.O.

Cherkasy Bohdan Khmelnytsky National University

**DEVELOPMENT ARTISTIC AND AESTHETIC TASTE
OF THE FUTURE ARTISTS IN THE PERSONALLY-ORIENTED CONTEXT
ETHNOPEDAGOGICAL AND APPROACHES**

Summary

It's based on the analysis of psychological and pedagogical literature the article analyses the essence of personality-oriented and ethnopedagogical approaches in the development of artistic and aesthetic tastes of the future artists in higher education. It's discusses the basic principles, ideas, directions on the basis of which to build education and personal development in the theory of art education.

Keywords: development, artistic and aesthetic tastes, artists, personally-oriented approach, ethnopedagogical approach.